

Рабаш
Твердине, оплот спасіння мого
1985 рік, стаття 13

У ханукальній пісні ми говоримо: «Твердине, оплот спасіння мого, Тебе належить славити, заснуй дім молитви моєї, і там принесемо жертву подяки».

Пісня починається словами хвали, як написано: «Тебе належить славити». А потім починає словами молитви, як написано: «Заснуй дім молитви моєї». А далі - знову словами подяки й уславлення, як написано: «І там принесемо жертву подяки».

Виходить, що є тут три речі, подібно до порядку молитви:

- а) три перших благословення молитви «Шмона есре», вони є хвалою й подякою;
- 2) і три середніх, вони - прохання;
- 3) а три останніх - вони знову належать до уславлення й подяки.

Отже, ми починаємо з теперішнього часу, як написано: «Тебе належить славити». Тобто ми дякуємо й вихваляємо Тебе за блага, які одержали від Тебе. І це так, як сказали мудреці: «Завжди хай людина впорядкує хвалу Творцеві, а потім молитиметься» (трактат «Брахот», 32).

А сенс у тому, що в того, хто вірить, що Творець милосердний і доброзичливий, і що є в Нього бажання дати благо створінням, є місце для молитви. Тому повинні, передусім, говорити про славу Творця. Це означає, що людина сама має впорядкувати вихваляння Творця. І не йдеться про те, щоб Творець побачив, що людина славить його, бо Творець не має потреби в створіннях. А сама людина побачить славу Творця. А потім вона зможе просити Його, щоб і їй допоміг, тому що в Його звичаї - чинити добро створінням.

Тому після того, як сказав: «Тебе належить славити», йде молитва, де говорять: «Заснуй дім молитви моєї». А що таке «дім молитви моєї»? Означає це, як написано: «І приведу їх до гори святості Своєї, і радуватиму їх у домі молитви Своєї». «Гора святості Своєї» - гора (*івр.* «гар») від слова «роздуми» (*івр.* «гіргурім»), тобто дасть їм думки святості, щоб усі роздуми їхні були б виключно від святості.

«І радуватиму їх у домі молитви Своєї» - це серце людини, щоб було там місце для перебування Шхіни. Бо Шхіна називається «молитва». Як відомо, малхут називається «молитвою», як написано: «А я – молитва».

А після того, як «Заснуй дім молитви моєї», потім – «І там принесемо жертву подяки». Виходить, що спочатку - хвала, потім молитва і потім ще раз подяка й хвала, на зразок порядку молитви, де наприкінці завершують уславленням і подякою.

Але що може зробити людина, якщо вона бажає почати з уславлень, а серце її замкнене, і відчуває масу недоліків, і не може відкрити уста, аби промовити пісню й хвалу? Тож порада така: іти вище знання і сказати, що все це є «прихованими хасадим». Тобто хай скаже людина, що все це – «хесед», милість, тільки приховано від неї з причини, що вона ще не підготовлена побачити ті добро й насолоду, які Творець приготував для Своїх створінь.

А після того, як упорядкувала людина хвалу Творцеві, тобто вірить вона вище рівня знання, що все, що існує, - це добро й милість, тоді вона має молитися, щоб Творець виправив її серце, аби стало воно «домом молитви моєї». Це означає: щоб розкрилися там милості Творця, що зветься «відкритими хасадим». І тоді «і там принесемо жертву подяки». Іншими словами, щоб піднесла людина подяку за те, що удостоїлась принести в жертву келім отримання. І це зветься: «І там, дякуючи, принесемо жертву», тобто за те, що удостоїлась принести в жертву своє бажання отримувати, а замість нього прийшло бажання віддавати, що й називається «місце Храму».

Але ж головне те, чого людина потребує поперед усе, щоб було в неї прагнення принести в жертву бажання отримувати. А оскільки бажання отримувати є всією сутністю створіння, тому створіння любить його, і дуже важко їй зрозуміти, що потрібно скасувати його, а інакше неможливо заслужити нічого з духовного. І ось в матеріальному ми бачимо, що є в людини бажання й потреба того, що стосується особисто неї, які приходять з боку внутрішньої сутності тіла. І є бажання, яке людина набуває від зовнішнього щодо неї. Іншими словами, якби не було назовні людей, які породили б для неї цей хісарон, тоді людина ніколи не відчула б, що цього їй бракує. Лише люди зокола породжують у неї цей хісарон.

Наприклад, людина, сама як є, навіть коли немає навколо неї інших людей, є в неї притаманна їй потреба в їжі і в питві, і в сні тощо. Але ж, якщо навколо неї люди, тоді є феномен сорому, до якого інші зобов'язують її. Людина вимушена їсти й пити те, до чого навколишні люди зобов'язують її. Також це явище помітно переважно в одязі, бо вдома людина ходить одягнена в тому, у чому їй зручно. Проте, коли йде між люди, вона вимушена йти одягненою згідно з розумінням інших. І немає в неї вибору тому, що феномен сорому зобов'язує її поводитися згідно з їхніми смаками.

Така ж вона, ця проблема, і в духовному. Є в людини внутрішнє, особисте, бажання до духовного. Це означає, що навіть якщо вона буде сама, і не буде

людей навколо, щоб переймалася ними, набути від них якогось бажання, а тільки зі своєї власної сутності, вона отримує збудження й прагне бути робітником Творця. Однак бажання, яке є в людини «від самої себе», звісно, що воно не таке вже й велике, щоб не треба було б його збільшувати, і щоб могла людина діяти ним, аби досягти духовної мети. Тому є порада, як і в матеріальному, збільшити це бажання з допомогою людей іззовні, бо вони зобов'язують людину поводитися відповідно до їхніх смаків та їхнього духу.

А це робиться таким чином, що вона приєднується до людей, в яких, як вона бачить, також є потреба в духовному. І ці люди, які навколо, бажанням, яке є в них, також і в ній породжують бажання, і цим вона отримує велике прагнення до духовного. Тобто, окрім того бажання, яке є в людини з самої її внутрішньої сутності, вона одержує ще й те бажання до духовного, яке вони породжують в ній. І тоді людина досягає великого бажання, щоб змогла дійти до мети.

І це феномен **товариської любові**, коли кожен зі спільноти, окрім того, що є в нього його власне бажання, він набуває бажання від товаришів. І це - велика цінність, яку неможливо здобути інакше, як тільки завдяки товариській любові. Але треба вельми остерігатися, щоб не входити в товариство тих, у кого немає бажання перевіряти себе, засади своєї роботи: чи основа її - віддавати, або отримувати. І також дивитися, чи вдаються вони до дій для того, щоб прийти до шляху істини, який є виключно шляхом віддачі.

Бо лише в такій групі є можливим запровадити в товаришах бажання віддачі, тобто щоб кожен отримав від товаришів відчуття нестачі, а саме того, що бракує йому сили віддачі. І де б він не ходив, він дивиться на всі очі: може знайде десь того, хто зможе дати йому силу віддавати. Тому, коли приходить у якусь групу, де всі мають жагу до сили віддачі, тоді всі дістають один від одного цю силу. І це зветься, що отримує силу іззовні, на додаток до своєї малої сили, яка з внутрішньої його сутності.

А супроти цього є сила назовні, від якої заборонено отримувати будь-яку допомогу, незважаючи на те, що сила ця, яку людина може одержати ззовні, дасть їй пального для роботи. І цієї сили треба дуже остерігатися, щоб не отримувати її. Тож потрібне надто остерігатися, тому що тіло схиляється саме до отримання сили для роботи від зовнішніх людей. І вона надходить до людини, коли та чує, коли говорять про неї, наприклад, що вона - людина великих гідностей, чи видатна у вченні, чи має велику богобоязливість. Або ж коли говорять про неї, що вона - людина, яка дошукується правди. І в час, коли людина слухає ці слова, тоді те, що вона чує, що поважають її роботу, це надає їй сили до праці, тому що отримує пошану за свої зусилля.

І тоді людина не потребує ані віри вище знання, ані сили віддачі, ані щоб Творець допоміг їй, щоб усе це було її паливом. А отримує вона паливо від

зовнішніх. Тобто зовнішні зобов'язують її займатися Торою й заповідями. І це питання приховування намірів, де одна з причин, щоб не було можливості живлення для зовнішніх сил. Тому людина повинна поводитися, приховуючи наміри, як написано: «І приховуй стосунки з Творцем Всесильним своїм».

Бо «зовнішні» означає люди, які ззовні людини. Вони підживлюються від її роботи тим, що потім, тобто після того, як вона чує, що поважають її, вже вона вчиться заради зовнішніх, а не для Творця. Бо людина вже не потребує, щоб Творець наблизив її до своєї роботи. Тому що зараз саме вона - хазяїн своєї роботи через те, що люди іззовні дають їй пальне, щоб вчилася й працювала для них, саме тому, що вони зобов'язують її до роботи. І зовсім не Творець зобов'язує людину, щоб працювала для Нього, а інші люди змушують її діяти заради них, а саме заради того, що вони дадуть їй пошану й таке інше.

І виходить, що це має вигляд, неначе людина працює на «чужого бога». Тобто вони наказують їй працювати за таку оплату, як пошана й подібне, яку вони даватимуть їй за те, що вона займатиметься Торою й заповідями. Це означає, що у випадку, коли вони не знатимуть про роботу людини, і сама вона, займаючись Торою, не бачить, що є хтось, хто дивиться, тоді немає в неї нікого, хто спонукав би її до роботи. І це зветься «тримання зовнішніх», і через це людина повинна працювати з приховуванням намірів.

Однак того, що вона працює, приховуючи наміри, ще недостатньо. Незважаючи на те, що це правильно, ніби тепер тільки Творець є тим, хто змушує її виконувати роботу святості, але ж повинна бути ще одна річ, а саме: людина має працювати не заради отримання винагороди. І це зовсім інша справа, тому що це всупереч нашій природі, бо людину створено з природою, яка зветься бажанням отримувати, а вона повинна тепер працювати лише в роботі віддачі і не отримувати для себе нічого.

І для цього треба шукати спільноту, де кожен має таку думку, що повинні ми працювати, віддаючи. А ця сила - вона дуже мала в людини. Тому вона має шукати людей, які також розшукують такі сили. І тим, що згуртуються разом, кожен з них зможе тоді отримати силу від іншого, бо тільки цього йому бракує. А Творець пошле допомогу з висей, щоб змогли ми йти шляхом віддачі.